

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 104-01/17-1/EPA 1711-VII
Ljubljana, 15. 3. 2017

Državni svet Republike Slovenije je na 49. seji 15. 3. 2017, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06 in 47/13), sprejel naslednje

M N E N J E

k Predlogu zakona o vajeništvu (ZVaj) - druga obravnava

Državni svet **podpira** predlog zakona.

S Predlogom zakona o vajeništvu se uvaja vajeništvo kot obliko izobraževanja v srednjem poklicnem izobraževanju in v programih nadaljevanja poklicnega in strokovnega izobraževanja. S pripravo predloga se izpolnjujejo zaveze za uvedbo vajeništva iz socialnega sporazuma decembra 2014 med Vlado, delodajalci in sindikati ter Partnerskega sporazuma med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014–2020 ter Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Predlog za uvedbo vajeniškega sistema sledi Strategiji Evropa 2020, Strateškimi okvirom za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) ter Izjavi Sveta EU o Evropski koaliciji za vajeništvo iz oktobra 2013 in priporočilom OECD.

Cilji zakona so zagotoviti posredovanje znanja, spretnosti in poklicnih zmožnosti za opravljanje poklica upoštevajoč potrebe trga dela, zagotoviti ustrezno usposobljen kader gospodarstvu, pospeševati zaposlovanje mladih in s povezovanjem izobraževanja v šoli in praktičnega usposabljanja na delovnem mestu spodbuditi vključevanje gospodarstva v sistem izobraževanja. Pri tem vajeništvo ne bo še ena oblika prekarnega dela, ampak se bodo z njim ustvarili takšni pogoji, da se bo dijak-vajenec po zaključku poklicnega oz. strokovnega izobraževanja lahko takoj vključil v delovni proces in se obenem tudi zaposlil.

Vključitev dijakov v vajeniški sistem ni obvezna, zato pa je sistem dovolj fleksibilen pri uveljavljanju v poklicih, kjer je v zadnjih letih prišlo do kritičnega manka, ki škodi razvoju določenih strok in posledično konkurenčnosti gospodarstva. Vajeniški sistem je nov način pridobivanja znanj in usposabljanj, ki na eni strani omogočajo takojšnjo zaposlitev, na drugi pa ob izpolnjevanju pogojev (razmerje znanj med teoretičnim in praktičnim delom posameznih programov je mejnih 40 : 60) omogoča vertikalno nadaljevanje izobraževanja v že obstoječem izobraževalnem sistemu.

Predlog zakona o vajeništvu je rezultat sodelovanja različnih strokovnjakov s področij poklicnega in strokovnega izobraževanja, trga dela in gospodarstva. Zakon je pripravljen s konsenzom med Vlado, delodajalci (zbornicami), delojemalci (sindikati) in izobraževalnimi institucijami, zlasti upoštevajoč slovenske gospodarske potrebe in razmere.

Na podlagi sklepnih ugotovitev s posveta Vajeništvo – pot do kakovostnega kadra, ki ga je organiziral Državni svet, in razprave o predlogu zakona Državni svet ocenjuje, da je uspešnost

vajeniškega sistema odvisna od zaupanja med vsemi partnerji v procesu poklicnega oz. strokovnega izobraževanja, Vlado, šolami in delodajalci/zbornicami ter med dijaki – vajenci, njihovimi starši in delodajalci. Državni svet kot pomembno pri nastajanju predloga zakona še posebej izpostavlja medresorsko sodelovanje pristojnih področnih ministrstev za izobraževanje, gospodarstvo in delo, in ga priznava kot zgled tudi za nastanek drugih sistemskih zakonov, ki celovito pokrivajo različna, med seboj povezana, področja. Obenem opozarja, da je bilo pri usklajevanju med pristojnimi ministrstvi in delodajalci preveč poudarka o finančnih obveznostih namesto prilagajanju vsebinskim oz. kurikularnim zahtevam posameznih poklicev.

Državni svet izpostavlja pomen postopnega uvajanja vajeništva na omejenem številu programov in za omejeno število vajencev, šol in delodajalcev. Vajeništvo se bo začelo poskusno uvajati v šolskem letu 2017/2018. Za prvo leto se načrtuje vključevanje vajencev v programe srednjega poklicnega izobraževanja oblikovalca kovin - orodjarja, kamnoseka, mizarja in gastronomoma - hotelirja. Državni svet glede na izkušnje nedodelanega poklicnega dualnega izobraževalnega sistema v obdobju 1998–2006, v katerem se je sicer usposobilo 14.000 dijakov – vajencev, podpira postopno uvajanje vajeništva. Pilotna izvedba bo ob manku tradicije vajeništva omogočila postopno prilagoditev delodajalcev in prinesla ustrezne odgovore na vse že izrečene pomisleke in porajajoča se vprašanja, zlasti glede statusa dijaka - vajenca na delovnem mestu ter obveznosti delodajalcev pri njihovem usposabljanju.

Državni svet poudarja, da je uvedba vajeništva odvisna tudi od široke podpore aktivnostim pri promociji posameznih poklicev, njihovega ugleda in kariernih možnosti, ki jih ti poklici omogočajo. Podcenjevanje določenih poklicev je povzročilo precenjenost velikega vpisa na zlasti družboslovne visokošolske programe brez možnosti zaposlitve njihovih diplomantov. Predvsem pa mora družba ozavestiti jasno ločnico med izobraževanjem za akademsko znanje in izobraževanjem za realne potrebe gospodarstva – oba načina pa morata doseči visoke strokovne standarde.

Državni svet predlaga, da se vzporedno s postopnim uveljavljanjem vajeniškega sistema pripravi podlage za reformiranje bolonjskega sistema višjega in visokega strokovnega izobraževanja.

Državni svet predlaga, da se v nadaljevanju zakonodajnega postopka upoštevajo naslednji predlogi amandmajev:

K 2. členu:

6. točka se črta.

Obrazložitev:

V nadaljevanju se predlaga črtanje 36. člena, ki govori o možnosti napotitve delavca na izobraževanje, na željo delavca. To pomeni, da je ta točka nepotrebna. Socialne pravice zaposlenih v izobraževanju naj ureja delovno-pravna zakonodaja.

K 5. členu:

Tretji odstavek se spremeni, tako da se glasi :

»(3) Za vajenca iz prvega odstavka tega člena veljajo pravice in dolžnosti po tem zakonu in zakonu, ki ureja poklicno in strokovno izobraževanje, za vajenca iz drugega odstavka pa določbe tega zakona, Zakona, ki ureja delovna razmerja in Zakona, ki ureja trga dela.«

Obrazložitev:

Odrasle osebe imajo ne glede na status zaposlenosti ali nezaposlenosti bistveno drugačen pravni status in njihovo sodelovanje v učnem procesu mora imeti elemente delovnega razmerja, ki ga pokriva druga področna zakonodaja.

K 8. členu:

V prvem odstavku se črta 6. točka.

Obrazložitev:

Zaradi dolgotrajnih sodnih postopkov je lahko delodajalec ne glede na izrečeno sodbo (npr. prekršek storjen pred leti) primeren za izvajanje vajeništva.

K 9. členu:

V drugem odstavku se na koncu doda nov stavek, ki se glasi:

»Pedagoško-andragoška usposobljenost se ne zahteva za mentorje na mojstrski kmetiji.«

Obrazložitev:

Deveti člen določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi biti mentor vajencu. S predlaganim amandmajem se želi doseči izjema za osebe, ki bi bili mentorji vajencu na mojstrski kmetiji. Ko bodo sprejeti ustrezni podzakonski akti bomo namreč v Sloveniji dobili mojstrske kmetije, ki bodo morale za pridobitev tega statusa izpolnjevati številne pogoje. Glede na to, da gre pri kmetijski dejavnosti navadno za dolgoletne delovne izkušnje, mlajši prevzemniki pa so visoko izobraženi, je smiselno, da se v primeru opravljanja vajeništva na mojstrski kmetiji, ki bo že predhodno morala izpolnjevati zahteve iz Zakona o kmetijstvu in podzakonskih aktov, pedagoško-andragoška usposobljenost ne zahteva.

K 11. členu:

Doda se nov 3. odstavek, ki se glasi:

»(3) Načrt izvajanja vajeništva za poklice, ki zaradi narave dela dejavnost opravljajo pretežno v nočnem času in dela prostih dnevih, se oblikuje na podlagi uredbe ministrstva, pristojnega za delo, s katero se izrecno navedejo poklici in programi ter določi dovoljeni časovni okvir izvajanja izobraževanja izven rednega delovnega časa.«

Obrazložitev:

Vajenec naj bi se v določenih dejavnostih (gostinstvo, gradbeništvo, živilska dejavnost), v katerih se zaradi narave dela ne more zagotoviti izobraževanje v rednem delovnem času, izjemoma usposabljal tudi ponoči, ob nedeljah in praznikih ter z zakonom določenih dela prostih dnevih, vendar le pod pogoji, ki bi bili določeni že v vajeniški pogodbi.

K 12. členu:

1. V tretjem odstavku se besedna zveza »delovnih mest« zamenja z besedno zvezo »učnih mest«.

Obrazložitev:

Vajenec ni v delovnem razmerju, ampak se izobražuje z delom, zato gre za učno mesto. Smiselno naj se popravi v celotnem predlogu zakona (v uvodu in v obrazložitvah).

2. Doda se nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Ne glede na določbo prvega odstavka, lahko naloge zbornic opravlja tudi Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.«

Obrazložitev:

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije lahko kvalitetno opravlja naloge zbornic, ki so določene v 13. členu predloga zakona in tako postane vezni člen med delodajalci (mojstrskimi kmetijami) in vajenci. Predlog zakona v 12. členu za tiste zbornice, ki nimajo javnega

pooblastila za področje poklicnega izobraževanja določa negotovo postopke javnih razpisov. Glede na to, da lahko edino Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije na podlagi svoje baze članstva in usmerjenega dela s svojimi člani, zagotavlja kvalitetno zastopanje mojstrskih kmetij, je smiselno, da zakon nedvoumno določi, da lahko iz naloge iz 13. člena opravlja tudi Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.

K 16. členu:

V četrtem odstavku se dodata nova 3. in 4. točka, ki se glasita:

- »3. naziv, poslovni naslov, sedež, davčno številko in vrsto dejavnosti delodajalca, ki vajenca napoti na izobraževanje k drugemu delodajalcu,
- 4. naziv, poslovni naslov, sedež, davčno številko Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje ali drugega državnega organa ali organizacije, ki vajenca napoti na izobraževanje,«

Ostale točke se preštevilčijo.

Obrazložitev:

V pogodbi o vajeništvu naj se navedejo tudi druge osebe, ki bodo sodelovale v procesu izvajanja vajeništva (npr. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje).

K 18. členu:

1. Prva točka prvega odstavka se spremeni, tako da se glasi:

- »1. da se praktično usposablja z delom po navodilih in pod nadzorom delodajalca, oziroma mentorja,«

Obrazložitev:

Praktično usposabljanje z delom poteka pod nadzorom mentorja, zato predlagamo, da se 1. točka smiselno dopolni.

2. Drugi odstavek se spremeni, tako da se glasi:

- »(2) Polnoletni vajenec nosi odškodninsko odgovornost skladno z določbami zakona, ki ureja delovna razmerja.«

Obrazložitev:

V primeru odškodninske odgovornosti mladoletnega vajenca nima možnosti plačevanja odškodnin.

K 19. členu:

1. V 2. točki prvega odstavka se črta besedna zveza »v šoli«.

Obrazložitev:

Vajencu mora delodajalec omogočiti izpolnjevanje obveznosti po izobraževalnem programu tako v šoli kot na vajeniškem učnem mestu, zato predlagamo, da se črta beseda »v šoli«.

2. V prvem odstavku se 3. točka spremeni tako, da se glasi:

- »3. vajencu v skladu s pogodbo oziroma najkasneje do 18. dne v mesecu za pretekli mesec na transakcijski račun vajenca, odprt v Republiki Sloveniji, izplačevati vajeniško nagrado, določeno s tem zakonom,«

Obrazložitev:

Vajenec ima status dijaka, zato navedba kolektivne pogodbe v zakonu, ki ureja vajeništvo ni umestno. Plače se izplačujejo skladno s plačilnim dnevom delodajalca oziroma najkasneje do 18. v mesecu za pretekli mesec, zato naj enako velja tudi za izplačilo vajeniških nagrad.

3. Drugi odstavek se črta.

Dosedanji tretji odstavek postane drugi.

Obrazložitev:

Vajenec ima status dijaka, zato navedba kolektivne pogodbe v zakonu o vajeništvu ni umestno.

K 20. členu:

1. Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Glede plačilnega dneva, kraja in načina izplačila vajeniške nagrade se uporabljajo določbe tega zakona.«

Obrazložitev:

Vajeniška nagrada ne more biti predmet zadrževanja in pobota.

2. Peti odstavek se črta.

Dosedanji šesti, sedmi, osmi in deveti odstavek se preštevilčijo.

Obrazložitev:

Vajenec ima status dijaka, zato navedba kolektivne pogodbe v zakonu o vajeništvu ni umestno.

K 21. členu:

21. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Delodajalec mora vajencu za čas praktičnega usposabljanja z delom zagotoviti povračilo stroškov prehrane in prevoza.«

Obrazložitev:

Delodajalec bi moral vajencu zagotoviti povračilo stroškov v zvezi s službeno potjo in terenski dodatek na enak način in v višini, kot to velja za delavca, zaposlenega pri delodajalcu, ki usposablja vajenca. To je tudi v nasprotju s 24. členom, ki govori o obremenitvah vajenca.

K 22. členu:

1. Prvi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Vajenec ima pravico do najmanj dneva upravičene odsotnosti s praktičnega usposabljanja z delom zaradi osebnih okoliščin in brez nadomeščanja praktičnega usposabljanja z delom v primeru lastne poroke, smrti v družini (starši, bratje in sestre, stari starši) in elementarne nesreče, ki jo utrpi vajenec oziroma njegova družina.«

Obrazložitev:

Vajenec ima status dijaka, zato navedba kolektivne pogodbe v zakonu, ki ureja vajeništvo ni umestna.

2. Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Delodajalec je vajencu v času praktičnega usposabljanja z delom dolžan izplačati nadomestilo vajeniške nagrade v višini 100 odstotkov vajeniške nagrade za ves čas upravičene odsotnosti. Za upravičeno se šteje odsotnost zaradi vzrokov naštetih v prvem odstavku tega člena, odsotnost zaradi z zakonom določenih praznikov in dela prostih dni in odsotnost zaradi neizvajanja praktičnega usposabljanja iz razlogov na strani delodajalca.«

Obrazložitev:

Vajeniška nagrada se naj vajencu izplačuje samo za čas, ko se praktično usposablja z delom. Nikakor pa ne more vajenec prejemati nagrade v primeru odsotnosti zaradi bolezni. Vajenec ima status dijaka.

K 24. členu:

1. Naslov člena se spremeni tako, da se glasi:

»(obremenitev mladoletnega vajenca)«

Obrazložitev:

Mešanje dijakov z brezposelnimi in zaposlenimi ima za posledico nepreglednost zakona in prepletanje socialnih statusov.

2. Doda se nov 8. odstavek, ki se glasi:

»(8) Vajenec se sme izjemoma usposabljeti tudi ponoči, ob nedeljah in praznikih ter z zakonom določenih dela prostih dnevih, vendar le pod pogoji, ki jih izrecno določa vajeniška pogodba, sklenjena skladno z določbo tretjega odstavka 11. člena tega zakona.«

Obrazložitev:

Vajenec naj bi se v določenih dejavnostih (gostinstvo, gradbeništvo, živilska dejavnost), v katerih se zaradi narave dela ne more zagotoviti izobraževanje v rednem delovnem času, izjemoma usposabljal tudi ponoči, ob nedeljah in praznikih ter z zakonom določenih dela prostih dnevih, vendar le pod pogoji, ki bi bili določeni že v vajeniški pogodbi.

K 27. členu:

Črta se 4. alineja.

Obrazložitev:

Dikcija je nepotrebna, saj so načini odpovedi pogodbe jasno opredeljeni v naslednjem 28. členu.

K 28. členu:

1. V prvem odstavku se besedna zveza »brez obrazložitve« nadomesti z besedilom »pisno z obrazložitvijo«.

Obrazložitev:

V primeru odpovedi pogodbe o vajeništvu mora biti zavezan tudi dijak. Pogodbo naj odpove le pisno in z obrazložitvijo.

2. Sedmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(7) Delodajalec oziroma vajenec, ki odpove pogodbo o vajeništvu, je dolžan istočasno s podajo odpovedi pisno seznaniti šolo in pristojno zbornico.«

Obrazložitev:

Tisti, ki odpove pogodbo mora tudi o tem obvestiti šolo in pristojno zbornico.

K 31. členu:

1. Tretja alineja se spremeni tako, da se glasi:

»- na podlagi standardov, utemeljenih v predpisanem z izobraževalnem programu, potrjevati pridobljene sposobnosti vajenca in oceniti učni izid,«

2. Doda se nova 4. alineja, ki se glasi:

»- redno seznanjati delodajalca s potekom usposabljanja vajenca in stopnjo uresničevanja načrta izvajanja vajeništva.«

Obrazložitev:

Ker mentor in delodajalec nista vedno ista oseba je treba, da mentor delodajalca redno seznanja in informira glede poteka izvajanja vajeništva.

K 32. členu:

1. V tretjem odstavku se črta besedilo za prvo vejico, ki se nadomesti s piko.

Obrazložitev:

Pristojne zbornice so usposobljene za usposabljanje mentorjev. Druge pravne osebe nimajo ustreznega kadra, znanj in kompetenc za usposabljanje mentorjev.

2. Doda se nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Sredstva za usposabljanje mentorjev po tem členu zagotavlja ministrstvo, pristojno za izobraževanje.«

Obrazložitev:

Osebe, ki opravljajo vlogo mentorja je treba usposabljati. Sredstva za usposabljanje mentorjev naj zagotovi ministrstvo, pristojno za izobraževanje.

K 35. členu:

Prvi odstavek se črta.

Ostali odstavki se ustrezno preštevilčijo.

Obrazložitev:

Osnova za zavarovanje je navedena v 2. odstavku tega člena, zato napotovanje na spremembe zakonov o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, ni smiselno.

K 36. členu:

Tretji odstavek se črta.

Četrti odstavek postane tretji odstavek.

Obrazložitev:

Odrasle osebe imajo ne glede na status zaposlenosti ali nezaposlenosti bistveno drugačen pravni status in njihovo sodelovanje v učnem procesu mora imeti elemente delovnega razmerja, ki ga pokriva druga področna zakonodaja.

K 37. členu:

Tretji odstavek se črta.

Četrti odstavek postane tretji odstavek.

Obrazložitev:

Odrasle osebe imajo ne glede na status zaposlenosti ali nezaposlenosti bistveno drugačen pravni status in njihovo sodelovanje v učnem procesu mora imeti elemente delovnega razmerja, ki ga pokriva druga področna zakonodaja.

K 39. členu:

Člen se črta.

Obrazložitev:

Določbo je potrebno pravno revidirati – izplačilo obveznih prispevkov delojemalca in delodajalca za socialno varnost je v potencialnem neskladju z obveznostjo plačila zavarovanja vajenca po tem zakonu.

K 41. členu:

Beseda »delovnih« se nadomesti z besedo »učnih«.

Obrazložitev:

Vajenec ni v delovnem razmerju, ampak se izobražuje z delom, zato gre za učno mesto. Smiselno naj se popravi v celotnem predlogu zakona (v uvodu in v obrazložitvah).

K 42. členu:

V prvem odstavku se na koncu zadnje alineje pika nadomesti s podpičjem ter se doda nova zadnja alineja, ki se glasi:

»- podatke o sklenjenih vajeniških pogodbah ter nazivih in matični številki delodajalca, ki je izvajal vajeništvo in delodajalca ali enote Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, ki je delavca oziroma brezposelno osebo napotil v izredno vajeniško izobraževanje.«

Obrazložitev:

V evidenci vajencev naj se navede tudi podatke o sklenjenih vajeniških pogodbah ter nazivih in matični številki delodajalca, ki je izvajal vajeništvo in delodajalca ali enote Zavoda RS za zaposlovanje, ki je delavca oziroma brezposelno osebo napotil v izredno vajeniško izobraževanje.

K 46. členu:

1. 1. točka drugega odstavka se spremeni tako, da se glasi:

»1. upoštevanja obveznih sestavin pogodbe o vajeništvu (16. člen),«

Obrazložitev:

Besedilo za besedo »in« v 1. toči naj se črta, ker njegovo vsebino določa že omenjeni 16. člen.

2. 4. točka drugega odstavka se spremeni tako, da se glasi::

»4. izplačevanje povračila stroškov, ki vajencu nastanejo v zvezi s praktičnim usposabljanjem z delom (21. člen),«

Obrazložitev:

Sprememba je povezana s predlogom spremembe k 21. členu glede obveznosti delodajalca.

K 47. členu:

1. Prvi odstavek se spremi tako, da se glasi:

»(1) Če vajenec meni, da delodajalec ne izpolnjuje obveznosti iz vajeniškega razmerja ali da so mu kršene pravice iz vajeniškega razmerja, lahko od delodajalca pisno zahteva, da v roku osmih delovnih dni po prejemu zahteve odpravi kršitve oziroma izpolni svoje pogodbene obveznosti.«

2. Peti odstavek se spremi tako, da se glasi:

»(5) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena, lahko vajenec v roku 30 dni od dneva vročitve odpovedi pogodbe o vajeništvu s strani delodajalca, pred pristojnim delovnim sodiščem zahteva ugotovitev nezakonnosti odpovedi pogodbe o vajeništvu.«

Obrazložitev:

Predlaga se redakcijska sprememba prvega in petega odstavka.

K 48. členu:

1. V tretji alineji prvega odstavka se pred besedo »vajenca« doda beseda »mladoletnega«.

Obrazložitev:

Predlog amandmaja sledi predlogu amandmaja iz 24. člena.

V drugem odstavku se beseda »kolektivne« nadomesti z besedo »vajeniške«.

Obrazložitev:

Predlagana sprememba sledi predlagani spremembi v 20. členu.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik dr. Zoran Božič.

Mitja Bervar, mag. manag.
predsednik